

Одговори на захтеве за појашњењима или додатним информацијама

Предмет набавке: **Саобраћајни знаци, путна огледала и лежећи полицајци**

Референтни број: **ЈН 27/22**

Текст захтева	Одговор - појашњење
<p>Захтевана испуњеност важећих српских стандарда из Правилника о саобраћајној сигнализацији (Сл. гласник РС 85/2017 и 14/21) се односи на карактеристике саобраћајне сигнализације које су битне и специфичне за стављање у употребу искључиво у Републици Србији и дају у том смислу прецизне захтеве у погледу димензија и изгледа графичког приказивања (ширина и облик линија и комплетног изгледа знака, врсте и величине слова и бројки који се користе за натписе на саобраћајној сигнализацији, као и примене боја за саобраћајне знакове).</p> <p>Ни један саобраћајни знак који није израђен у складу са Правилником и важећим српским стандардима не може бити стављен у употребу у Републици Србији.</p> <p>Правилник о саобраћајној сигнализацији (Сл. гласник РС 85/2017 и 14/21), осим члана 16. где се у погледу квалитета саобраћајног знака дефинишу карактеристике у смислу стандарда ЕН 12899-1, дефинише сваки тип саобраћајног знака понаособ по врсти, намени, изгледу и димензијама, а те карактеристике су садржане у одговарајућим важећим СРПС стандардима, који дају у том смислу прецизно захтеве у погледу димензија и изгледа графичког приказивања (ширина и облике линија и комплетног изгледа знака, врсте и величине слова и бројки који се користе за натписе на саобраћајној сигнализацији, као и примене боја за саобраћајне знакове). Чланом 4. Правилника је јасно прописано да се техничке карактеристике саобраћајне сигнализације изводе у складу са важећим српским стандардима, те да само</p>	<p>У техничком опису за партију бр. 1, односно набавку саобраћајних знакова, наведено је да су саобраћајни знаци израђени по важећим српским стандардима (СРПС) или одговарајућим. Такође, наведено је да саобраћајни знаци морају бити атестирани код овлашћених установа и одређено је да се на полеђини саобраћајног знака мора налазити налепница о усаглашености са стандардима која је издата од стране акредитоване лабораторије.</p> <p>Моделом уговора је одређено да испоручени материјал мора задовољавати услове квалитета прописане стандардима и предвиђена је уговорна казна уколико уколико испоручена добра не одговарају прописима или стандардима за ту врсту посла и квалитету наведеном у понуди. Приликом закључења уговора Продавац даје и финансијске гаранције за добро извршење посла.</p> <p>Приликом испоруке, односно примопредаје добара Наручилац ће вршити контролу квалитета и усклађености саобраћајне сигнализације са важећим српским стандардима, односно позитивно правним прописима за ту врсту посла.</p> <p>Моделом уговора је предвиђено да ће уговорне стране у свему поступати у складу са Законом о облигационим односима, где су између осталог предвиђене дужности и понашање у извршавању обавеза. Чланом 17. ЗОО је предвиђено да су стране у облигационим односима дужне да изврше своју обавезу и одговорне су за њено испуњење. Такође, дужне су да у извршавању своје обавезе поступају са пажњом</p>

ако не постоји одговарајући српски стандард, примениће се европски стандард.

Посебно напомињемо да је у Србији важећи и Правилник о радовима на редовном одржавању јавних путева, којим је дефинисано да начин извођења радова на редовном одржавању јавних путева подразумева извођење радова у складу са важећим српским стандардима из области грађевинских радова, сигнализације и опреме.

Све ове српске стандарде је донео и објавио Институт за стандардизацију Србије као установа на државном нивоу задужена за послове стандардизације. У циљу регулисања области саобраћајне сигнализације, Институт за стандардизацију Србије је основао Комисију која се већ дуги низ година бави опремом пута и усваја све домаће стандарде из ове области, укључујући и стандард СРПС ЕН 12899-1.

Као што је наведено у Правилнику о саобраћајној сигнализацији, члан 4. Графичко представљање, облик и мере, симболи за употребу, изглед и димензије слова и бројева у зависности од категорије пута итд., односно све оно што знак треба да испуни да би могао бити уграђен на пут. Без наведених стандарда не би могли бити испуњени услови из Правилника о саобраћајној сигнализацији из члана л л. став 1., нпр, који је облик слова ћириличног писма, које су висине слова, како се позиционирају слова на знаку, које су димензије стрелице на табли за вођење саобраћаја на знаку ИИИ-201, висина симбола бициклиста или пешак на знаку И- 14 или И- 16, које су димензије стрелице и симбола на знаку ИИИ-82 и други примери. Све је ово дефинисано српским стандардима СРПС које смо у обавези да примењујемо.

Дакле, СРПС ЕН 12899-1 је само основа на основу које сви знакови у свим земљама ЕУ морају бити усаглашени када се стављају на тржиште, али да би били уграђени на одређеној територији, знакови морају испунити захтеве националних стандарда како би били усклађени са националном регулативом. Отуд у различитим земљама, иако усаглашени са стандардом ЕН 12899-1, знакови потпуно другачије изгледају, јер су усаглашени за конкретну територију одређене земље где се уграђују.

доброг привредника, односно доброг домаћина. Страна у облигационом односу дужна је да у извршавању обавезе из своје професионалне делатности поступа са повећаном пажњом према правилима струке, односно са пажњом доброг стручњака.

Наручилац је приликом одређивања критеријума за избор привредног субјекта поступио на економичан и ефикасан начин, како би обезбедио конкуренцију и једнак положај свих привредних субјеката

На основу наведеног, наручилац у свему остаје при захтевима које је дефинисао у конкурсној документацији.

Српски стандард СРПС ЕН 12899 је хармонизован стандард и заменио је раније постојећи српски стандард СРПС З.С2. 330:1984. Српски стандард СРПС ЕН 12899 је објавио ИНСТИТУТ ЗА СТАНДАРДИЗАЦИЈУ СРБИЈЕ и у Уводу је наведено да овај стандард „проиилази из захтева за перформансе и метода испитивања објављених у ЦЕН, ЦЕНЕЛЕЦ, СИЕ и ИСО документима, заједно са стандардима чланица ЦЕН организације“. Значи, овим стандардом су дефинисане перформансе саобраћајне сигнализације као и методе испитивања. Потпуно би било погрешно тумачење да саобраћајни знак који испуњава овај хармонизовани стандард испуњава и све националне стандарде.

Због тога и на територији Србије, како би били уграђивани, саобраћајни знакови морају, поред осталог, бити у складу са важећим стандардима Републике Србије, односно у области саобраћајне сигнализације неопходно је поштовати и доказати испуњеност захтева српских стандарда и осталих релевантних прописа.

Све наведено потврђује мишљење Министарства грађевинарства, саобраћаја и инфраструктуре бр. 011-00-00159/2021-03 од 21.04.2021. године, у коме је наведено да је у области која је предмет регулација Правилника о саобраћајној сигнализацији обавезна примена његових одредби у целости, те да саобраћајни знакови постављени на јавним путевима морају бити у складу са Правилником. Такође је у мишљењу констатовано да уколико наручилац у поступку јавне набавке захтева да саобраћајни знакови морају бити у складу са Правилником, то подразумева, поред осталих, и испуњење захтева прописаних и у члану 4. и члану 16. тог Правилника. Под важећим српским стандардима из члана 4. Правилника о саобраћајној сигнализацији подразумевају стандарди који су објављени, а нису повучени од стране надлежног тела, Института за стандардизацију Србије и они су у обавези да се примењују.

Додатно, Агенција за безбедност саобраћаја је дописом од 18.07.2022. године, обавестила градове и општине у Републици Србији да је Агенцији достављен допис Министарства грађевинарства, саобраћаја и инфраструктуре који се односи на обавезе јединица локалне самоуправе у погледу примене процедуре претходне контроле усклађености саобраћајне сигнализације са важећим српским стандардима и

Правилником о саобраћајној сигнализацији (Сл. гласник РС 85/2017 и 14/21), приликом уградње саобраћајне сигнализације на јавне путеве Републике Србије. У том допису је наведено да, са циљем унапређења техничког регулисања саобраћаја и безбедности саобраћаја на јавним путевима Републике Србије, локалне самоуправе треба да обратe пажњу на наведену обавезу приликом уградње саобраћајне сигнализације на јавним путевима из своје надлежности, те да о садржини наведеног дописа буде обавештен и локални управљач путева.

Свакако да је наведени допис, као и допис Министарства грађевинарства, саобраћаја и инфраструктуре на основу кога је и сачињен, доступан свима по обраћању Агенцији за безбедност саобраћаја.

У наставку појашњавамо о каквој се разлици заправо ради:

У Предговору стандарда СРПС ЕН 12899 (еквивалентном европском стандарду ЕН 12899) у последњем ставу је јасно речено да „према интерним правилима ЦЕН/ЦЕНЕЛЕЦ националне организације за стандардизацију следећих земаља обавезне су да примењују овај европски стандард: Аустрије, Белгије, Бугарске, Грчке, Данске, Естоније, Ирске, Исланда, Италије, Кипра, Летоније, Литваније, Луксембурга, Мађарске, Малте, Немачке, Норвешке, Пољске, Португала, Румуније, Словачке, Словеније, Уједињеног Краљевства, Финске, Француске, Холандије, Чешке Републике, Швајцарске, Шведске и Шпаније”.

Међутим, све ове земље немају исте саобраћајне знакове, што се види из следећих примера:

Лице знака у
складу са 12899

Знак израђен у складу

стандардом

са важећим српским СРПС стандардима

На горе представљеним знаковима виде се различитости у изгледу знака, димензији, боји, облику, облику слова и бројева, боји позадине а све то је дефинисано националним стандардима сваке земље чланице Европске Уније понаособ.

У свакој од наведених земаља је обавезна примена стандарда ЕН 12899, али и свака од њих има јасно дефинисане националне захтеве. Као и све земље Европске Уније или било које друге земље на свету и Република Србија има националне стандарде који дефинишу област саобраћајне сигнализације и опреме и сви су у обавези да их примењују у складу са захтевима Закона и подзаконских аката.

Конкретно, како би конкурсна документација била сачињена тако да понуђачи могу да припреме понуду и како би наручилац заиста могао да упореди примљене понуде и изврши избор понуђача у складу са ЗЈН, те како би могао да прати извршење конкретног уговора, неопходно је да иста садржи јасне захтеве у погледу усаглашености саобраћајне сигнализације са одредбама Правилника и важећих српских стандарда.

Прво, неопходно је захтевати да привредни субјекти докажу да понуђени саобраћајни знаци испуњавају захтеве у складу са стандардом СРПС ЕН 12899-1 или другим одговарајућим стандардом, као и да су израђени у складу са чланом 16. Правилника о саобраћајној сигнализацији („Службени гласник Републике Србије“ бр. 85/17 и 14/21).

Доказ који је потребно захтевати у конкурсној документацији (у Упутству понуђачима како да сачине понуду, као и у делу доказа спецификације или критеријума за избор) да буде достављен уз понуду је Извештај о испитивању издат од стране лабораторије која је акредитована за испитивање у складу са СРПС ЕН 17025, којом се доказује да понуђени саобраћајни знаци испуњавају захтеве стандарда СРПС ЕН 12899, као и су израђени у складу са чланом 16. Правилника о саобраћајној сигнализацији („Службени гласник Републике Србије“ бр. 85/17 и 14/21).

Друго, као саставни, неодвојиви део услова који морају бити испуњени и доказани понудама је захтев да привредни субјект мора да докаже да понуђени саобраћајни знаци испуњавају услове из члана 4. став 2. и 3. и чланом 13. став 6. и 7. Правилника о саобраћајној сигнализацији („Службени гласник Републике Србије“ бр. 85/17 и 14/21) и захтеве важећих српских стандарда.

Доказ за усаглашеност са важећим српским стандардима који је потребно захтевати да се достави уз понуду је Извештај о контролисању издат од стране Акредитованог контролног тела у складу са СРПС ЕН 17020, којим се доказује саобраћајни знаци испуњавају услове из члана 4. став 2. и 3. и члана 13. став 6. и 7. Правилника о саобраћајној сигнализацији („Службени гласник Републике Србије“ бр. 85/17 и 14/21) и захтеве набројаних важећих српских стандарда.

Само један од ова два доказа односно захтева није довољан, будући да је у питању целина која једино на

наведени начин доказује усаглашеност саобраћајне сигнализације са Правилником и српским стандардима у потпуности.

Извештај о испитивању у складу са стандардом СРПС ЕН 12899-1 не обухвата све захтеве које прописује Правилник о саобраћајној сигнализацији и важећи српски стандарди који су набројани, будући да саобраћајна сигнализација не може бити уграђена на српским путевима ако није у складу са Правилником и важећим српским стандардима, а то се доказује једино Извештајем о контролисању.

Дакле, ова два доказа су, узета кумулативно, једини комплетан доказ о испуњености свих захтева српских стандарда и Правилника о саобраћајној сигнализацији.

Да би саобраћајни знакови били уопште уграђени на територији Републике Србије, знакови морају испунити захтеве наших националних стандарда како би били усклађени са националном регулативом. Дакле, за испоруку и уградњу саобраћајних знакова на територији Републике Србије није довољно да исти испуњавају само поједине одредбе Правилника о саобраћајној сигнализацији, већ исти, као што је напред наведено, морају испуњавати захтеве свих одредби Правилника о саобраћајној сигнализацији, а пре свега морају испуњавати захтеве важећих српских стандарда из члана 4. Правилника (уз захтеве из члана 16. Правилника), а које стандарде доноси и објављује Институт за стандардизацију Републике Србије.